

Datum van
inontvangstneming

:

11/06/2018

Zaak C-294/18

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

27 april 2018

Verwijzende rechter:

Markkinaoikeus (Finland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

19 april 2018

Eiseres:

Oulun Sähkönyynti Oy

Verweerster:

Energiavirasto

**MARKKINAOIKEUS (RECHTBANK VOOR HANDELSZAKEN)
TUSSENBSCHIKKING**

[OMISSIS]

19 april 2018

[OMISSIS]

EISERES

Oulun Sähkönyynti Oy

AUTORITEIT

Energiavirasto (energie-autoriteit)

VOORWERP

Elektriciteitsmarkt;

Verzoek aan het Hof van Justitie van de Europese Unie om een prejudiciële beslissing

krachtens artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie

BESTREDEN BESLUIT

Besluit van de Energiavirasto van 20 juni 2017

VOORWERP VAN HET GEDING

- 1 In deze zaak gaat het om een prijskorting op de basisvergoeding voor elektriciteit die een energieleverancier toekent aan verbruikers en andere eindafnemers die bij de facturering hebben gekozen voor elektronische facturering. In het bijzonder is in casu de vraag aan de orde, of een dergelijke korting op de basisvergoeding erop neerkomt dat eindafnemers die voor een andere wijze van facturering dan een e-factuur hebben gekozen, hun facturen niet gratis ontvangen, zoals is vereist op grond van artikel 11, lid 1, van richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van [de] richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG. **[Or. 2]**

RELEVANTE FEITEN

Achtergrond van het geding en bestreden besluit

- 2 De prijs van de door verweerster, Oulun Sähkönyhti Oy (hierna ook: energiemaatschappij), geleverde elektriciteit bestaat uit een vaste maandelijkse basisvergoeding en een op de verbruikte hoeveelheid elektriciteit gebaseerde energievergoeding. De normale basisvergoeding bedraagt 2,50 EUR per maand. De energiemaatschappij gaf afnemers die voor een elektronische factuur hadden gekozen, met ingang van 1 januari 2016 een korting op de basisvergoeding van één EUR. De basisvergoeding bedroeg voor deze afnemers dus 1,50 EUR per maand. Andere wijzen van facturering waren papieren facturen, automatische afschrijving en bij commerciële afnemers ook EBPP-rekeningen (Electronic Bill Presentment and Payment).
- 3 Volgens het bestreden besluit van de Energiavirasto komt de hiervoor omschreven korting op de basisvergoeding er feitelijk op neer, dat Oulun Sähkönyhti Oy van afnemers die niet voor een e-factuur hebben gekozen, een afzonderlijke vergoeding heft. Op grond van het besluit van de Energiavirasto dient Oulun Sähkönyhti Oy haar factureringmethode te wijzigen en te verzekeren dat alle afnemers hun elektriciteitsrekening gratis ontvangen. Bovendien heeft de Energiavirasto Oulun Sähkönyhti Oy ertoe verplicht, aan afnemers die niet voor elektronische facturering hadden gekozen, de sedert de invoering, op 1 januari 2016, van de korting voor elektronische facturen ten onrechte geheven vergoeding terug te betalen.

Procedure voor de markkinaoikeus

- 4 Oulun Sähkönyhti Oy heeft bij de markkinaoikeus beroep tegen voornoemd besluit ingesteld, strekkend tot nietigverklaring in zijn geheel van dit besluit.
- 5 Oulun Sähkönyhti Oy betoogt dat al haar afnemers hun elektriciteitsrekening – los van de wijze van facturering waarvoor zij gekozen hebben – gratis hebben

ontvangen. Het vereiste van kosteloze facturering betekent niet, dat de energiemaatschappij aan afnemers die voor elektronische facturering hebben gekozen, geen korting op de basisvergoeding voor elektriciteit mag geven **[Or. 3]**. Volgens de energiemaatschappij heeft de Energiavirasto met haar besluit onrechtmatig ingegrepen in de hoogte van de basisvergoeding. De basisvergoeding in de met de afnemers gesloten overeenkomsten tot elektriciteitslevering is conform de tarieflijst. Op de tarieflijst wordt de basisvergoeding zonder korting vermeld. De in geding zijnde korting wordt pas gegeven wanneer de klant met zijn bank een overeenkomst inzake elektronische facturering heeft gesloten.

- 6 Elektronische facturering brengt voor de energiemaatschappij lagere kosten met zich mee dan de andere wijzen van facturering die aan particulieren worden aangeboden. De korting berust echter niet op een werkelijke kostenbesparing, doch is van louter boekhoudkundige aard. De afnemers van de energiemaatschappij konden kiezen tussen vier, zes of twaalf factureringen per jaar. Het aantal factureringen is niet van invloed op de hoogte van de basisvergoeding. De korting die wordt toegekend aan afnemers die voor een e-factuur hebben gekozen, wordt niet berekend op basis van het aantal factureringen, maar op basis van het aantal maanden. Ook afnemers die niet voor e-facturen hebben gekozen, ontvangen hun factuur gratis, ongeacht hoe vaak per jaar zij een factuur ontvangen. Het vereiste van kosteloze facturen en factureringinformatie heeft tot doel, te waarborgen dat de eindafnemers terdege worden geïnformeerd, zodat zij kunnen toezien op hun energieverbruik en dit kunnen regelen. Dit is van invloed op de energie-efficiëntie.
- 7 De Energiavirasto vordert verwerping van het beroep.
- 8 De Energiavirasto betoogt dat het in het onderhavige geding niet relevant is, of de korting berust op een daadwerkelijke dan wel een boekhoudkundige kostenbesparing. Als een kostenbesparing relevant was met het oog op de toelaatbaarheid van een korting, zou het in de praktijk onmogelijk zijn om toe te zien op de naleving van het voorschrift inzake kosteloze facturen. Van belang is evenmin of de korting wordt toegekend aan een vooraf bepaalde categorie afnemers. Basisvergoedingen waarvan het bedrag varieert naar gelang van de wijze van facturering, moeten op één lijn worden gesteld met een situatie waarin een afzonderlijke vergoeding wordt geheven op grond van de wijze van mededeling van een factuur. De door Oulun Sähkönynti Oy gehanteerde korting komt erop neer, dat het voorschrift inzake kosteloosheid wordt ontdoken. Uit het oogpunt van de eindafnemer maakt het niet uit of **[Or. 4]** een afzonderlijke vergoeding in verband met de factuur wordt geheven dan wel een hogere basisvergoeding moet worden betaald wegens het feit dat hij voor een andere wijze van facturering heeft gekozen dan een e-factuur. Van doorslaggevend belang is dat er een prijsverschil bestaat tussen twee verschillende wijzen van facturering, ongeacht de wijze waarop de hogere vergoeding wordt geheven van de afnemers die niet voor een e-factuur hebben gekozen. Uiteindelijk betekent dit, dat afnemers hoe dan ook een vergoeding moeten betalen voor de

factureringskosten. Afgezien van het feit dat eindafnemers hun eigen energieverbruik kunnen regelen, waardoor de energie-efficiëntie toeneemt, strekt de kosteloosheid van facturen en factureringsinformatie er ook toe om de consumentenbescherming te verbeteren. De door de Energiavirasto voorgestane uitlegging verzekert dat eindafnemers die geen toegang hebben tot elektronische diensten en die veelal in een kwetsbare positie verkeren, hun elektriciteitsrekening gratis ontvangen.

- 9 Volgens het bestreden besluit van de Energiavirasto mag dit besluit, voor zover het betrekking heeft op de terugbetaling aan de afnemers van de ten onrechte betaalde vergoedingen, pas ten uitvoer worden gelegd zodra het onherroepelijk is geworden. In zijn beschikking van 4 augustus 2017 heeft de markkinaoikeus bepaald dat het besluit van de Energiavirasto ook voor het overige niet ten uitvoer mag worden gelegd, totdat is beslist op het beroep van Oulun Sähkömyynti Oy bij de markkinaoikeus of totdat anderszins wordt gelast.

TOEPASSELIJK RECHT

Unierecht

- 10 Overeenkomstig artikel 11, lid 1, van de energie-efficiëntierichtlijn 2012/27/EU zorgen de lidstaten ervoor dat de eindafnemer al zijn facturen en factureringsinformatie betreffende het energieverbruik kosteloos ontvangt, en tevens op passende wijze kosteloos toegang heeft tot zijn verbruiksgegevens.
- 11 Artikel 1, lid 2, van de energie-efficiëntierichtlijn bepaalt: „De vereisten in deze richtlijn zijn [Or. 5] minimumvereisten en beletten niet dat een lidstaat verdergaande maatregelen handhaaft of treft. Deze maatregelen moeten verenigbaar zijn met het Unierecht. Indien nationale wetgeving voorziet in strengere maatregelen, moet de lidstaat dergelijke wetgeving bij de Commissie melden.”
- 12 Punt 1.1 van bijlage VII („Minimumeisen inzake facturering en factureringsinformatie op basis van het werkelijke verbruik”) van de energie-efficiëntierichtlijn bepaalt: „Om eindafnemers in staat te stellen hun eigen energieverbruik te regelen, moet er ten minste eenmaal per jaar op basis van het werkelijke verbruik worden gefactureerd, en moet de factureringsinformatie ten minste om het kwartaal beschikbaar worden gesteld, op verzoek of ingeval de consument gekozen heeft voor elektronische facturering, zo niet tweemaal per jaar.”
- 13 Overweging 20 van de energie-efficiëntierichtlijn luidt: „[...] Het gemeenschappelijke kader moet de lidstaten in staat stellen in hun nationale regeling vereisten met een sociaal oogmerk op te nemen, met name om ervoor te zorgen dat kwetsbare afnemers toegang hebben tot de voordelen van hogere energie-efficiëntie. [...]”

- 14 Overweging 32 van de richtlijn luidt als volgt: „De bepalingen over meting en facturering in de richtlijnen 2006/32/EG, 2009/72/EG en 2009/73/EG hebben slechts een beperkt effect op energiebesparing gehad. Op veel plaatsen in de Unie hebben deze bepalingen er niet toe geleid dat de afnemers geactualiseerde informatie over hun energieverbruik ontvangen, of rekeningen op basis van hun daadwerkelijk verbruik volgens een frequentie die blijkens studies nodig is om hen in staat te stellen hun energieverbruik te regelen. Met betrekking tot ruimteverwarming en warm water in gebouwen met meerdere appartementen heeft het gebrek aan duidelijkheid van deze bepalingen diverse klachten van burgers opgeleverd.” **[Or. 6]**
- 15 In overweging 33 valt te lezen: „De eindafnemers moeten zich gemakkelijker toegang kunnen verschaffen tot informatie over hun gemeten en gefactureerde energieverbruik – mede gelet op de mogelijkheden die worden geboden door het gebruik van slimme metersystemen en de algemene invoering van slimme meters in de lidstaten – en daarom is het van belang dat de voorschriften van het Unierecht op dit terrein duidelijker worden gemaakt. [...] Ook in de gevallen echter waarin slimme meters niet voor 2020 beschikbaar zullen zijn, zullen de voorschriften inzake de toegang tot informatie en inzake degelijke en accurate facturering op basis van het reële verbruik moeten worden verduidelijkt, met name wat het meten en factureren van het individuele verbruik betreft in gebouwen met meerdere eenheden, die worden verwarmd, gekoeld en van warm water worden voorzien met een systeem van stadsverwarming en -koeling of met een gemeenschappelijk verwarmingssysteem.”
16. In paragraaf 2 van de mededeling van de Commissie van 6 november 2013 aan het Europees Parlement en de Raad: Tenuitvoerlegging van de richtlijn energie-efficiëntie – richtsnoeren van de Commissie [COM(2013) 762 final] wordt onder meer vastgesteld, dat informatie over het energieverbruik van groot belang is, indien de verbruikers geïnformeerde keuzes moeten kunnen maken over energievoorziening en -gebruik. De richtlijn bevat derhalve gedetailleerde vereisten met betrekking tot de meteropneming en de afrekening voor eindafnemers. In paragraaf 3 van voornoemde mededeling wordt voorts onder meer vastgesteld, dat de diensten van de Commissie zeven werkdocumenten ten behoeve van de uitvoering van de energie-efficiëntierichtlijn hebben uitgewerkt, waarin wordt verduidelijkt hoe bepaalde voorschriften van de richtlijn volgens hen moeten worden uitgelegd en toegepast. Deze werkdocumenten laten de juridische gevolgen van de richtlijn onverlet en doen evenmin af aan de juridisch bindende uitlegging van de richtlijn door het Hof van Justitie. Volgens de mededeling wordt in de documenten ingegaan op juridisch complexe, moeilijk om te zetten richtlijnbevestigingen die verband houden met een hoog energie-efficiëntie-potentieel. **[Or. 7]**
17. De op de artikelen 9 tot en met 11 (meting en informatie over facturering) van de energie-efficiëntierichtlijn gebaseerde punten 50 tot en met 52 van de werkdocumenten SWD(2013) 448 final luiden als volgt:

„50. Article 11(1) requires Member States to ensure that final customers receive all their consumption data as well as bills and billing information free of charge.

51. It follows that energy suppliers or other organisations must themselves bear the costs of producing and delivering bills and billing information to the final customers.

52. This does not rule out energy companies giving final customers a discount or bonus for opting for electronic bills and billing information.”

Nationaal recht

18. Artikel 11, lid 1, van de energie-efficiëntierichtlijn is onder meer in nationaal recht omgezet door een wijziging van § 69 Sähkömarkkinalaki [hierna: „wet inzake de elektriciteitsmarkt”] betreffende de facturering door energieleveranciers, die van toepassing is in het onderhavige geding bij de markkinaoikeus. Volgens § 69, lid 5, van de wet inzake de elektriciteitsmarkt moeten de in deze paragraaf vermelde facturen en prijs- en verbruiksgegevens op passende wijze en kosteloos aan de eindafnemer worden meegedeeld. Bovendien moeten de facturen en de prijs- en verbruiksgegevens op verzoek van de eindafnemer ook in elektronisch formaat worden meegedeeld. Ten aanzien van § 69, lid 5, van de wet inzake de elektriciteitsmarkt wordt in de wetgevingsdocumenten (regeringsvoorstel HE 182/2014 vp, blz. 34) het volgende vastgesteld: „Lid 5 van de paragraaf bevat een nieuwe bepaling waarmee de verplichting in het leven wordt geroepen om de in deze paragraaf vermelde facturen en prijs- en verbruiksgegevens op passende wijze en kosteloos mee te delen. Bovendien wordt de verplichting ingevoerd om de eindafnemer op diens verzoek de facturen en verbruiksgegevens in elektronisch formaat mee te delen. Als elektronisch formaat geldt bijvoorbeeld een factuur per e-mail of de e-factuur van een bank.”
19. Overeenkomstige voorschriften als § 69, lid 5, van de wet inzake de elektriciteitsmarkt zijn opgenomen in § 22, lid 5 van de Energiatohokkuuslaki [hierna: energie-efficiëntiewet] en in [Or. 8] § 39, lid 4, van de Maakaasumarkkinalaki [hierna: aardgaswet], welke op hun beurt artikel 11, lid 1, van de energie-efficiëntierichtlijn eveneens in nationaal recht omzetten.
20. Met betrekking tot § 22, lid 5, van de energie-efficiëntiewet wordt in de wetgevingsdocumenten (regeringsvoorstel HE 182/2014 vp, blz. 28) het volgende vastgesteld: „In lid 5 van de paragraaf wordt voorgeschreven dat aan de eindafnemer op diens verzoek de facturen en verbruiksgegevens met betrekking tot de stadsverwarming en -koeling in elektronisch formaat worden meegedeeld. Elke aanbieder moet dus voorzien in de mogelijkheid van elektronische mededeling van facturen en verbruiksgegevens. Als elektronisch formaat geldt bijvoorbeeld een factuur per e-mail of de e-factuur van een bank. In de factuur moet op begrijpelijke wijze worden uiteengezet, hoe de factuur is samengesteld, met name wanneer deze niet is gebaseerd op het werkelijke verbruik. Alle in de

paragraaf vermelde facturen, prijzen en verbruiksgegevens die ten grondslag liggen aan de facturering, moeten kosteloos aan de eindafnemer worden meegedeeld. De kosteloosheid heeft betrekking op alle vormen waarin de facturen en de informatie kunnen worden meegedeeld. Ook de mededeling in de zin van § 25 moet kosteloos worden gedaan. Aanvullende prestaties mogen in rekening worden gebracht tegen een passend tarief.”

21. Ten aanzien van § 39, lid 4, van de aardgaswet wordt in de wetgevingsdocumenten (regeringsvoorstel HE 50/2017 vp, blz. 98) het volgende vastgesteld: „Lid 4 van de paragraaf bevat een uit de energie-efficiëntierichtlijn voortvloeiend voorschrift waarmee de verplichting in het leven wordt geroepen om de in deze paragraaf vermelde facturen en prijs- en verbruiksgegevens op passende wijze en kosteloos aan de eindafnemer mee te delen. Bovendien wordt de verplichting ingevoerd om aan de eindafnemer op diens verzoek de facturen en verbruiksgegevens in elektronisch formaat mee te delen. Als elektronisch formaat geldt bijvoorbeeld een factuur per e-mail of de e-factuur van een bank.”

NOODZAAK VAN HET VERZOEK OM EEN PREJUDICIËLE BESLISSING

22. In het geding ten overstaan van de markkinaoikeus moet worden beslist of de toepasselijke wettelijke bepalingen toestaan dat een energieleverancier aan de eindafnemer een korting op de basisvergoeding voor elektriciteit toekent op grond dat de eindafnemer gekozen heeft voor toezending van de factuur in de vorm van een e-factuur. Zoals hierboven is vastgesteld, wordt zowel in artikel 11, lid 1, van de energie-efficiëntierichtlijn als [**Or. 9**] in § 69, lid 5, van de wet inzake de elektriciteitsmarkt bepaald dat facturen en factureringgegevens op passende wijze en kosteloos aan de eindafnemer moeten worden meegedeeld.
23. De eerste prejudiciële vraag houdt in, of de korting op de basisvergoeding voor afnemers die voor een e-factuur hebben gekozen, feitelijk betekent dat andere eindafnemers dan degenen die voor een e-factuur hebben gekozen, de factuur niet gratis ontvangen.
24. De Energiavirasto betoogt dat basisvergoedingen waarvan het bedrag varieert naar gelang van de wijze van facturering, voor de eindafnemer in de praktijk op één lijn moeten worden gesteld met een situatie dat voor een factuur een afzonderlijke vergoeding moet worden betaald op grond van de wijze waarop deze wordt meegedeeld. Oulun Sähköntoiminta Oy draagt op haar beurt voor, dat alle afnemers van de energiemaatschappij hun elektriciteitsrekening gratis ontvangen, ongeacht welke wijze van facturering zij hebben gekozen. Het vereiste van kosteloze facturen betekent niet dat de energiemaatschappij afnemers die voor elektronische facturering gekozen hebben, geen korting op de basisvergoeding voor elektriciteit mag toekennen.
25. Op grond van de werkdocumenten van de Commissie met betrekking tot de artikelen 9 tot en met 11 van de energie-efficiëntierichtlijn staat het vereiste van

kosteloosheid van facturen en factureringsinformatie niet eraan in de weg, dat de energieleverancier aan de eindafnemers een korting of bonus toekent wanneer deze kiezen voor elektronische facturering. De markkinaoikeus is van oordeel dat, ofschoon deze werkdocumenten geen verbindende rechtsbronnen in de zin van artikel 288 VWEU zijn en de rechtsgevolgen van een richtlijn niet kunnen wijzigen, zij niettemin aantonen dat het mogelijk is om artikel 11, lid 1, van de energie-efficiëntierichtlijn op grond van de formulering ervan aldus uit te leggen dat uitsluitend de kosteloosheid van de factuur van belang is, zoals ook Oulun Sähkönyhti Oy stelt. Anderzijds kan volgens de markkinaoikeus eveneens worden verdedigd, zoals de Energiavirasto doet, dat vanuit het perspectief van een eindafnemer die voor een andere factuur dan een e-factuur heeft gekozen, het heffen van een hogere basisvergoeding zonder korting wegens elektronische facturering in de praktijk erop neerkomt dat van de afnemer een speciale vergoeding voor de factuur wordt geheven. **[Or. 10]**

26. De tweede prejudiciële vraag houdt in of uit de energie-efficiëntierichtlijn aanvullende voorwaarden voor de toekenning van een dergelijke korting voortvloeien, voor zover de toekenning van de korting aan eindafnemers die voor elektronische facturering hebben gekozen, als zodanig niet verboden is.
27. Oulun Sähkönyhti Oy betoogt onder meer, dat de door haar op de basisvergoeding toegepaste korting niet berust op een uit de elektronische facturering voortvloeiende, daadwerkelijke kostenbesparing maar dat deze korting van louter boekhoudkundige aard is. Voorts is de hoogte van de basisvergoeding niet afhankelijk van het aantal factureringen dat de afnemer per jaar heeft gekozen, omdat de korting wordt bepaald aan de hand van het aantal maanden. Bovendien vermeldt de tarieflijst dezelfde basisvergoeding, zonder korting, voor alle afnemers en wordt de betrokken korting pas in een latere fase toegekend, namelijk zodra de afnemer met zijn bank een overeenkomst inzake elektronische facturering heeft gesloten. De Energiavirasto voert op haar beurt aan dat in casu niet van belang is, of de korting op een daadwerkelijke dan wel louter boekhoudkundige kostenbesparing berust en of de korting wordt toegekend aan een vooraf bepaalde categorie afnemers.
28. De derde prejudiciële vraag luidt, of op grond van het Unierecht bijzondere vereisten in acht moeten worden genomen wanneer de terugbetaling wordt gelast van vergoedingen die mogelijk in strijd met artikel 11, lid 1, van de energie-efficiëntierichtlijn zijn geheven. Wanneer iemand in strijd met zijn verplichtingen ingevolge de wet inzake de elektriciteitsmarkt handelt of die niet nakomt, moet de Energiavirasto hem overeenkomstig § 9 van de wet inzake het toezicht op de markt voor elektriciteit en gas ertoe verplichten een einde te maken aan de strijdigheid of de nalatigheid. In het besluit kan worden gelast op welke wijze dit dient te geschieden. In het besluit kan eveneens worden gelast, dat aan de afnemer een ten onrechte geheven vergoeding wordt terugbetaald wanneer op de terugbetaling niet de in § 14 van de wet geregelde terugbetalingsprocedure wordt toegepast. Volgens artikel 13 van de energie-efficiëntierichtlijn bepalen de lidstaten welke sancties van toepassing zijn, indien de krachtens onder meer

artikel 11 [Or. 11] van de richtlijn vastgestelde nationale bepalingen niet worden nagekomen, en nemen zij de nodige maatregelen om de toepassing ervan te garanderen. Voorts wordt in artikel 13 onder meer bepaald dat de sancties doeltreffend, evenredig en afschrikkend moeten zijn. Volgens de markkinaoikeus is de terugbetaling van vergoedingen echter geen sanctie in eigenlijke zin als bedoeld in artikel 13 van de energie-efficiëntierichtlijn.

29. Bij de markkinaoikeus is geen eerdere prejudiciële beslissing van het Hof over de uitlegging van artikel 11, lid 1, van richtlijn 2012/27/EU bekend. In casu is evenmin gebleken dat de nationale Finse wettelijke bepalingen strekken tot de toepassing van strengere maatregelen dan die waarin artikel 11, lid 1, van de energie-efficiëntierichtlijn voorziet. Aangezien in het onderhavige hoofdgeding enkel een gemotiveerde uitspraak kan worden gedaan op basis van de uitlegging van voornoemde bepaling, is het in casu noodzakelijk dat het Hof om een prejudiciële beslissing wordt verzocht.

[OMISSIS] PREJUDICIËLE VRAGEN

31. De markkinaoikeus heeft besloten de behandeling van de zaak te schorsen en het Hof van Justitie van de Europese Unie krachtens artikel 267 VWEU te verzoeken om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:
1. Moet artikel 11, lid 1, van richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van [de] richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG, aldus worden uitgelegd dat de toekenning van een korting op een basisvergoeding voor elektriciteit op grond van een door de eindafnemer gekozen wijze van facturering betekent dat [Or. 12] facturen en factureringsinformatie niet kosteloos worden meegedeeld aan eindafnemers die de korting niet hebben ontvangen?
 2. Voor zover de eerste prejudiciële vraag ontkennend moet worden beantwoord en het toelaatbaar is om voornoemde korting toe te kennen, vloeien dan uit richtlijn 2012/27/EU specifieke aanvullende voorwaarden voort die bij de beoordeling van de toelaatbaarheid van de korting in acht moeten worden genomen, zoals bijvoorbeeld de vraag of de korting strookt met de door de factureringwijze beoogde kostenbesparing, of de korting betrekking heeft op het aantal factureringen en of de korting ten goede mag komen aan de kring van eindafnemers dankzij wie die de kostenbesparing kon worden gerealiseerd als gevolg van de door hen gekozen wijze van facturering?
 3. Voor zover de toekenning van de in de eerste prejudiciële vraag genoemde korting betekent dat van andere eindafnemers dan degenen die voor de speciale wijze van facturering hebben gekozen, vergoedingen in strijd met artikel 11, lid 1, van richtlijn 2012/27/EU zijn geheven, vloeien dan uit het

Unierecht bijzondere vereisten voort die bij het besluit over de terugbetaling van de vergoedingen in acht moeten worden genomen?

[OMISSIS] [Or. 13] [OMISSIS]

Afdelingssecretaris